

A

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

Staben

TJÄNSTEUTLÅTANDE

SID 1 (4) 2005-04-04

DNR 119-205/2005

B

C

D

E

Handläggare: Kjell-Ove Johansson
Tfn: 508 25 118

Socialtjänstnämnden

**Rapport om socialtjänstens kontakter med vuxna missbrukare under
år 2004 och översikt åren 1996 - 2004**

1 Bilaga

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden godkänner rapporten

Dag Helin

Vera Josefsson

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har beretts vid socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt

BAKGRUND

Socialtjänstnämnden har uppdragit åt socialtjänstförvaltningen att fortlöpande genomföra kartläggningar av missbruksarbetet i Stockholm. I uppdraget ingår bland annat att redovisa statistik om missbrukare i stadsdelarna och Enheten för hemlösa samt att påvisa tendenser och utveckling inom missbruksområdet. Utöver missbruksstatistik kommer särskilda rapporter om hemlösa och psykiskt störda att fortlöpande redovisas

I mars 2004 redovisades en statistikrapport om aktuella missbrukare vid stadsdelsförvaltningarna och Enheten för hemlösa 1996- 2002. Under 2004 redovisades ytterligare två rapporter om missbrukarvården i Stockholm: *Rapport om missbrukarvården för vuxna vid stadsdelsförvaltningarna och Enheten för hemlösa* (januari 2004) och dels *Kartläggning av missbrukssituationen i Stockholms stad våren 2004* (maj 2004).

I rapporten *Kartläggning av missbrukssituationen i Stockholms stad våren 2004* redovisades olika förslag på åtgärder för att förbättra missbrukarvården i Stockholm.

RAPPORTENS INNEHÅLL

I denna rapport redovisas statistik över socialtjänstens kontakter med missbrukare i oktober 2004 samt översikt över utvecklingen åren 1996 – 2004. Statistiken grundar sig på den kartläggning som Utrednings- och statistikkontoret (USK) genomförde i oktober 2004 samt på kartläggningar som FoU-enheten genomfört under oktober åren 1996 – 2002. Redovisningen omfattar vuxna missbrukare över 20 år som stadsdelsförvaltningarna och Enheten för hemlösa hade kontakt med under perioden respektive år. Vid mättillfället i oktober 2004 rapporterade några stadsdelsförvaltningar även ett mindre antal missbrukare som var 19 år.

I rapporten redovisas även LVM-statistik som insamlats av socialtjänstförvaltningens FoU-enhet t o m år 2003 och Statens Institutionsstyrelse (SiS) t o m 2004. Ytterligare LVM-statistik för 2004 kommer att redovisas under hösten.

Redovisningen har begränsats till ett urval variabler. Det fullständiga materialet samt tidigare redovisade rapporter om missbrukare, psykiskt störda och hemlösa finns tillgängliga hos socialtjänstförvaltningen och detsamma gäller rapporter om LVM-anmälda.

Resultatsammanfattning

Antalet missbrukare som har kontakt med stadsdelsförvaltningarna och Enheten för hemlösa har minskat något sedan 1998. Ökningar har skett i de norra stadsdelarna medan antalet minskat eller varit oförändrat i den centrala och södra stadsdelarna.

Medelåldern har successivt ökat för såväl alkohol- som narkotikamissbrukare. I oktober 2004 var medelåldern bland missbrukarna 44 år vilket kan jämföras med 42,5 år 1996. Antalet svenska och finska missbrukare har minskat medan missbrukare med andra nationaliteter har ökat. Flest individer med annat födelseland i relation till antalet aktuella missbrukare har rapporterats från Rinkeby, Kista och Spånga-Tensta. Det är också dessa förvaltningar som redovisar flest missbrukare under 25 år.

Under perioden 1996-2002 ökade andelen narkotikamissbrukare medan andelen missbrukare med alkohol som dominerande preparat minskade. Vid mätningen i oktober 2004 hade andelen alkoholmissbrukare ökat. Om detta är en tillfällig förändring eller tyder på ett ”trendbrott” är för tidigt att säga.

Av totalt 3 567 rapporterade missbrukare i oktober 2004 hade 892 (25 %) inte använt någon drog under de senaste sex månader före mätningen. Att så många rapporterades ha varit drogfria under så lång period kan förklaras med att de genomgår/ har genomgått framgångsrik vård- och behandling i öppenvård eller på institution. Förutom traditionella vård- och behandlingsalternativ finns t.ex. en ökad tillgång på farmakologisk behandling för opiatmissbrukare.

ABCDE

SID 4 (4)

Antalet HIV-infekterade missbrukare har endast ökat marginellt mellan åren 1996 och 2004.

Mellan åren 1996 och 2004 har andelen psykiskt störda missbrukare varit i stort sett densamma. Andelen har varierat mellan 24 – 30 %. Mellan mätningarna i oktober 2002 och oktober 2004 har andelen minskat från 29 till 25 %.

Vad gäller missbrukarnas försörjning har antalet som försörjt sig genom arbete, tidsbegränsad sjukersättning (sjukbidrag)/ sjukersättning (förtidspension) och ”övrigt” ökat något under perioden 1996-2004 medan de som försörjt sig genom försörjningsstöd och ålderspension har minskat. I ”övrigt” ingår bland annat A-kassa, OSA, svartjobb, kriminalitet, prostitution, hjälp från släkt och vänner och försäljning av Situation Stockholm.

Missbrukarnas bostadsförhållanden har förbättrats något. Mellan åren 1996 - 2004 har boende på lågtröskel, stöd- och omvårdnadsboenden samt hotellhem ökat. År 2004 hade c:a 80 % av missbrukarna någon form av ordnat boende, vilket kan jämföras med 75 % år 2002. Ökningen beror främst på att staden byggt ut s.k. lågtröskelboenden och en ökad tillgång på försöks- och träningslägenheter.

Handläggarna har bedömt missbrukarnas fortsatta behov av insatser. Vid den senaste kartläggningen bedömdes den största gruppen vara i behov av fortlöpande kontakt med socialsekreterare/ biståndshandläggare närmast följt av någon form av sysselsättning, eget boende/ försökslägenhet, psykiatrisk öppenvård och poliklinisk beroendevård. Minst behov bedömdes missbrukarna ha av LVM-vård, boendekollektiv och härbergesboende.

Antalet anmälda och dömda till LVM-vård har minskat kraftigt sedan inledningen av 1990-talet även om en ökning av anmälda skett från år 2000 till 2003. År 2003 anmäldes 456 personer enligt LVM. Av dessa dömdes 60 (13 %) till LVM-vård medan 337 (74 %) bereddes vård enligt främst SOL och Hälso- och sjukvårdslagen.

Under åren 1996 – 2001 dömdes fler narkotikamissbrukare än alkoholmissbrukare till LVM-vård, men sedan år 2002 förhållandet det omvända. Minskningen av antalet dömda narkotikamissbrukare kan möjligen bero på den ökade tillgången till farmakologisk behandling för opiatmissbrukare.

År 2004 skedde 67 inskrivningar på behandlingshem enligt LVM. Av dessa svarade Enheten för hemlösa samt stadsdelsförvaltningarna på Södermalm för 42 %.

Minskningen av LVM-anmälningar och domar kan ha flera orsaker, men höga kostnader för vården i kombination med bristfälliga behandlingsresultat kan vara en. Om förutsättningar finns ska frivilliga behandlingsalternativ prövas i första hand, antingen i öppenvård eller på behandlingshem. Stadsdelsnämnderna har i ökad grad satsat på

ABCDE

SID 5 (4)

egna öppenvårdsverksamheter i samverkan med beroendevården vilket kan ha bidragit till att framgångsrik vård- och behandling kunnat ske på ”hemorten”. LVM-vården står för en mycket liten del av den totala mängden vård- och behandlingsinsatser som genomförs i staden.
